

אֶת דְּמֹתֵיכֶם לִנְפְשֵׁיכֶם אֲדַרְשׁ מִיָּד כָּל חַיָּה אֲדַרְשׁ נַפְשׁוֹ וּמִיָּד הָאָדָם מִיָּד אִישׁ
אָחִיו אֲדַרְשׁ אֶת נַפְשׁ הָאָדָם: וְאָדָּ

קמא צא/ב אין אדם רשאי לחבל בעצמו? אילימא האי תנא הוא, דתניא: ואך את
דמכם לנפשותיכם אדרש - ר' אלעזר אומר: מיד נפשותיכם אדרש את דמכם; **בבא**
רמב"ם רוצח ב/ב אבל השוכר הורג להרוג את חבירו, או ששלח עבדיו והרגוהו, או
חבירו והניחו לפני הארי וכיוצא בו והרגתו החיה, וכן ההורג את עצמו, כל אחד
שופך דמים הוא ועון הריגה בידו וחייב מיתה לשמים ואין בהן מיתת בית דין. שכפת
מאלו

According to the ״ר״ן in שבועות ״מס׳, the prohibition of suicide is not just against
active suicide but also against withholding. If a person is נשבע שלא לאכול, it is
called שבועת שוא because it is transgressing אֶת דְּמֹתֵיכֶם לִנְפְשֵׁיכֶם אֲדַרְשׁ
נשבע לבטל את המצות - It is therefore considered a שוא because it is

Why not? Because your body doesn't belong to you; it is a gift from Hashem and it's
not yours to decide what to do with it.

אגרו"מ יו"ד ד/נט מע"כ ידידי החביב הרב מוהר"ר משה שערער שליט"א נשיא
ומנהל אגודת ישראל באה"ב. **שו"ת**

בדבר שנשאל מוואשינגטאן מאפיס של הפרעזידענט בדבר שימוש באברים של המת
על פי צואתו לצורך רפואה. הנני משיב בקצרה כי על פי דין התורה שקבלו חז"ל איש
ידיעה מפי איש עד משה רבינו ע"ה שקבלנו מסיני, **אין שום אדם בעלים על גופו לצוות**
שיעשו בגופו, ואפילו רק באבר אחד מאבריו, שום דבר אף לא לצורכי השגת
לעניני רפואה. וכל שכן שבניו וקרוביו אינם בעלים על זה.

הרדב"ז על הרמב"ם (פי"ח מהלכות סנהדרין ה"ו) **שאין נפשו של אדם קנינו**, אלא קנין
ודאי הקדוש ברוך הוא, שנאמר "הנפשות לי הנה", [ויעוין בתשובות המהר"ם מרוטנבורג
דין (סימן לט) שכתב דדבר פשוט שאפילו צווח אל תצילוני אין שומעים לו], אם כן
שהמאבד עצמו לדעת יש מצוה להצילו, אם כן אף כשאדם ביקש שימיתו אותו, יש
רודף למי שישמע בקולו, וצ"ע

אבות ג/יד הוא היה אומר חביב אדם שנברא בצלם חבה יתירה נודעת לו שנברא בצלם שנאמר **בצלם אלהים עשה את האדם**

ר' עובדיה מברטנורא רמב"ם פירש, חבה יתירה הראה הקדוש ברוך הוא לאדם שהודיעו ואמר לו **ראה שבראתיך בצלם**, שהמטיב לחברו ומודיעו הטובה שעשה עמו, מראה חבה יתירה יותר משאילו הטיב עמו ואינו חשוב בעיניו להודיעו הטובה שעשה עמו.

ויש לפרש, חבה יתירה נודעת לו, חבה גלויה ומפורסמת, שלא בלבד אהבה מסותרת היה לו למקום ברוך הוא עם האדם אלא אף חבה גלויה וידועה לכל:

The Torah teaches us that we, as human beings, are entirely unlike any other creature on the planet. We are created in the likeness of G-d, with a Soul of Life uniquely close to our Creator -- in a Kabbalistic sense, a "part" of G-d's Essence. He breathed into Man a unique soul, rendering every human being precious.

This fundamental truth applies to every human life, and at every moment. What we might perceive as the "quality" of life pales before the radiance inherent in the very existence of that life, regardless of illness or disability. Indeed, with regards to the disabled, Jewish sources teach that a person comes into the world in order to have the opportunity to grow closer to G-d -- and a severely limited person obviously requires less improvement!

A father once brought his daughter, who was profoundly mentally disabled, to Rabbi Avraham Y. Karelitz (the Chazon Ish) for a blessing -- and the Chazon Ish rose to his feet when she entered the room, in respect for her holy and uplifted soul.

Peter Singer, Princeton ethicist, "Killing a defective infant is not morally equivalent to killing a person. Sometimes it is not wrong at all."

שִׁפְךָ דַם הָאָדָם בְּאָדָם דָּמוֹ יִשְׁפָּךְ כִּי בְּצַלְמֵ אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם:

סנהדרין נז/ב משום רבי ישמעאל אמרו אף על העוברין. מאי טעמיה דרבי ישמעאל? דכתיב שפך דם האדם באדם דמו ישפך, איזהו אדם שהוא באדם - הוי אומר זה עובר שבמעיי אמו.

וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצַלְמֵ אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ וַיְנַקְבֶה בָּרָא אֶתָם:

Every person is a "חלק אלוקי ממעל" - Therefore, if I kill someone, if I shorten someone's life, it is a "חלק אלוקי ממעל", because, I am taking a "חלק אלוקי ממעל". I am destroying Him.

עמדו המפרשים בביאור הכפל של "מיד האדם מיד איש אחיו", ולשם מה התוספת של "אחיו".

הכתב והקבלה נ"ל כי יש שני אופני רציחה.

אם לרעת הנרצח לנקום נקמתו ממנו, או לקחת ממנו וכדומה.

אם לטובת הנרצח כשהוא משוקע בצער גדול ויבחר מות מחיים...

על שני אלה דיבר הכתוב, על ההורג לרעת הנרצח, הנעשה רק מפחותי בני אדם יאמר, ומיד האדם, כמו שקרא לאנשי דור הפלגה לפחיתותם אשר בנו בני האדם, כמ"ש רש"י שם.

ואל השני הנעשה לרצון הנרצח ולטובתו אשר גם איש המעולה במדרגה וגם כשהוא מאוהבי הנרצח ידמה כי מצוה הוא עושה להמיתו כדי להשקיטו מצער, ע"ז אמר מיד איש אחיו, שהוא איש, עומד במדרגת מעלות נפשיות, וגם הוא אחד מאוהביו. כי לשון אח תשמש גם על האוהב את חבירו אף שהוא רחוק ממשפחתו... ויזהיר קרא בין לשופך דם האדם לשנאתו בין לאהבתו:

שו"ת יחל ישראל ונראה שהמושג "המתת חסד" אינו מובן ע"פ השקפת תורת ישראל. כלומר, אם יש בפעולה המסויימת משום המתה, אין כל היתר בעולם לעשותה, ומי שעושה כן רוצח נקרא, ותהיה כוונתו לטובה כמה שתהיה, וכגון אם כוונתו למנוע מהחולה את היסורים וכיו"ב, הואיל וע"פ דין תורה נאסר עלינו ליטול אפילו נפש כל דהוא מן האדם, וכמו כן נצטוינו לעסוק בהצלה כל מה שאפשר. שמעתי מימרא נאה - הגויים, מדברים ומחשיבים את איכות החיים, משא"כ כלל ישראל מחשיבים את קדושת החיים

ערוך השולחן יו"ד שלט שנינו בריש מס' שמחות הגוסס הרי הוא כחי לכל דבריו זוקק ליבום ופוטר מן היבום וכו' ואסור לעשות לו דבר שתקרב מיתתו... ואף על פי שאנו רואים שמצטער הרבה בגסיסתו וטוב לו המות מ"מ אסור לנו לעשות דבר לקרב מיתתו והעולם ומלואו של הקדוש ברוך הוא וכך רצונו יתברך וכ"ש שאסור לעסוק בעדו בארון ותכריכים וקבורה בעודו חי:

שו"ת ציץ אליעזר כמה משובחת וקולעת היא הסברתו זאת של הערוה"ש... הרי שכלל לנו הערוה"ש בפשיטות בזאת ההלכה שכלול בחומר איסור גם אפילו כשאנו רואים שמצטער הרבה וטוב לו המות, וגם בטעמה ובנימוקה מפני שהעולם ומלואו של הקדוש ברוך הוא וכך רצונו יתברך, וכאילו לומר שאין על כן רשות לשום בשר ודם להתערב בשיקוליו של בורא - עולם.

ואמנם כך היא ההלכה היוצאת בזה מדברי הפוסקים כי נפש האדם איננה קנין של שום בן תמותה, לרבות גם לא קנינו העצמי, אלא קנינו של הקדוש ברוך הוא בלבד. עכ"פ אין כל יסוד של היתר ואין כל רשות לרופאים להחליט על דרכי טיפול - מות בחולה יהיה מצב סבלו גרוע באשר יהיה,

ותהיה החלטתם לאי יכלת הבראתו והבאת הטבה במצבו באשר תהיה, ואם יהינו לעשות חלילה כן אף אם יתעטפו בטלית של חמלה ומעשה - חסד בקיצור סבלו של ההולך למות, בכל זאת לרוצחים גמורים יחשבו ודינם חרוץ בספרות ההלכה של תורתנו הקדושה.

שו"ת מנחת שלמה הענין של "חיים" אין לנו שום קנה - מידה כמה למדוד את יוקרם וחשיבותם אפילו לא בתורה ומצוות, שהרי מחללין את השבת גם על זקן חולה מוכה שחין אף על פי שהוא חרש ושוטה גמור, ואינו יכול לעשות שום מצוה וחיוו הם רק למשא וסבל גדול על משפחתו וגורם להם ביטול תורה ומצוות, ונוסף לצערם הגדול הרי הם אזלי ומדלדלי...

We have no measuring stick for "life", to gauge its value and importance even without Torah and commandments. We violate Shabbat even for an elderly, ill, boils-ridden person, even if he is deaf and mute and entirely insane, and he can perform no commandment, and his life is only a burden and great suffering for his family, and he takes them away from Torah study and other commandments, and in addition to their great pain they are deteriorating...

וְלֹא תַחְנִיפוּ אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם בָּהּ כִּי הָדָם הוּא יַחְנִיף אֶת הָאָרֶץ וְלֹאֲרֶץ לֹא יִכְפֹּר לְדָם אֲשֶׁר שִׁפַּךְ בָּהּ כִּי אִם בְּדָם שִׁפְכוּ:

דרש משה צריך להבין פירוש הלשון "יחניף" *flatter* שלכאורה אינו שייך לפירוש חניפה שבכל מקום.

והנכון לענ"ד דאף דכל המלכיות מקפידות על שפיכות דמים מ"מ יש חלוק גדול בין קפידתם לאיסור ש"ד שבתורה, דקפידת המלכיות הוא מצד ישוב העולם וכידוע, ולכן אם נדמה לו שאדרבה חברו מקלקל ישוב העולם לפי דעתו הסכלה, הורג לחברו, ומצד זה יש מלחמות בעולם, ועוד מצדיקים עצמם בחשבם שלא פעלו עול אלא עוד תקנו בזה, וגם ודאי אין מקפידיו על חיי שעה כלל ולא על חיי זקן, כידוע **שאין הרופאים משתדלים כ"כ בעד זקן**, אבל איסור התורה הוא מצד חשיבות האדם, ולכן אף שאין צורך בו לישוב העולם נמי אסור להורגו באותו החומר עצמו, ואף לשוטה ואף לחיי שעה ישנו אותו האיסור עצמו, ומותר בשביל זה לחלל שבת.

נמצא כשאחד הורג חברו מחמת שלפי דעתו מקלקל ישוב העולם הוא **מחניף לארץ** כפשוטו, שלפי דעתו האדם הוא טפל לארץ, ולא כהאמת שהוא דרך התורה שאדרבה הארץ טפל להאדם.

Murder, the spilling of blood, is one of the severest prohibitions of the Torah. Unlike most other laws of the Torah, which are suspended in life-threatening situations, the prohibition of murder is absolute.

One may not take another's life, even to save one's own.

The value of human life is infinite. Therefore, no consideration, regardless how reasonable, can lessen the value of life to the extent that killing becomes acceptable. This is so even with respect to mercy killing.

Any action which actively leads to the ending of a human life is defined as murder.

On the other hand, a passive influence - the withholding of an artificial device or procedure that is merely prolonging the ill person's suffering - is not defined as murder and is permitted under certain circumstances. The main problem is the precise dividing line between permitted passivity and the kind of "passivity" that is an immediate cause of death. Is withholding food or oxygen considered a passive procedure or does it cause death? What is the status of an artificial respirator? If one removes an artificial apparatus that is supporting the life of a terminally ill patient, has one passively "removed an impediment" to death or has one actively killed the patient?

These are hard questions, and they are discussed in detail in halachic literature. The leading rabbis of our time are actively involved in elucidating these matters in practice.

Chayim Aruchim

Gaon and Tzaddik, HaRav Mordechai Yehuda Lubart, a great scholar one of the illustrious students of Rav Meir Shapiro in Yeshivas Chachmei Lublin prior to World War II, who escaped the fires of Europe and survived the war years in Shanghai, China, studying with great diligence in the most difficult of circumstances, and eventually settling in New York where he was a renowned teacher of Torah and a celebrated Sofer, penned the following sentiments evidently during those trying times:

**ספר מלחמות יהודה - הרב מרדכי יהודה לוברט - מגדולי תלמידי ישיבת חכמי לובלין
וחשובי חסידי גור**

רמז הכתוב לאחריות המוטלת על כל איש ישראל לגבי חברו ואחיו הנמצא בסכנה. **כל שכן כאשר רבים מצויים במצב של סכנה וכליה רח"ל**, בעת ששונאי ישראל משתלטים על קהלות ישראל על ועושה בהם הרג ואבדון, מוטל חיוב מיוחד על שאר קהלות ישראל במקומות שאינם סובלים מהחורבן לשאת באחריות אחיהם הנמצאים תחת חמת המציק. וזה צריך להיות נוגע לנפשם, שיהיו מצטערים וסובלים בצרת אחיהם שדמם נשפך כמים, כי אז לא ינוחו וא ישקוט יומם ולילה להרעיש עולמות ולעשות כל מה שבכחם, ומעבר לכחם, להצלתם.

ואין צריך לומר שבזמן קשה כזה אי אפשר להמשיך בשיגרת חיי יום יום, כי אם שק ואפר יוצע לרבים על הרעה אשר מצאה את אחיהם.

לזה רומז הפסוק באומרו **את דמכם לנפשותיכם אדרוש**, את דמם של קהלות ישראל שנשפך כמים, **מיד כל חיה ידרשנו ומיד האדם**, אם הוא אדם או חיה בצורת אדם, כפי שראינו לדאבוננו בדורנו את השואה האיומה ע"י הנאצים ימ"ש, גרועים באכזריותם מחיות טרף.

ומסיים הפסוק **מיד איש אחיו אדרוש את נפש האדם** כלומר גם מאחינו בני יש לדרוש ולתבוע אם יצאו ידי חובת האחריות המוטלת עליהם, ואין יכולים להצטדק שלא היה בידם לעשות, שהרי לאיש ישראל יש כחות הנפש בלתי מוגבלים, וכוחות אלו יש להוציא לפועל בזמן שיהודים נמצאים בסכנת כליה רח"ל, אם במעשי הצלה או לכל הפחות בהשתתפות בצער, לעצור את מהלך החיים היום יומי ולהשתתף בצערן של ישראל.

וזהו הרמז בפסוק הבא - **כי בצלם אלקים עשה את האדם**, שהוא נתינת טעם להאמור, כי מאחר שבצלם אלקים עשה את האדם, הרי הוא מחונן בכחות הנפש עליונים, ועל כן נדרש ממנו דם אחיו הנשפך.

Yisrael Rutman

I was not looking forward to interviewing Dr. Rachamim Melamed-Cohen, Israel's most famous terminally patient.

The thought of the five-hour round-trip by bus, train and taxi to Jerusalem from my home in northern Israel was daunting, and I was reluctant in any case to visit with someone suffering from amyotrophic lateral sclerosis (or Lou Gehrig's Disease), paralyzed from the neck down and waiting to die.

My mistake. Melamed-Cohen is not waiting to die. On the contrary, he greets his visitors with a cheerful countenance and a list of projects that would fatigue someone in good health and half his sixty-five years. Although confined to a wheelchair, the former National Supervisor of Educational Programming for Israel's Department of Education brims with intelligence, humor and an astounding creative energy. In the past two years, after being connected to life-sustaining equipment, he has authored two books on educational methods and has three more in the works, one of them on the subject of euthanasia. He also lectures, receives a steady stream of visitors and follows the Daf Yomi, a challenging daily regimen of Talmudic study joined by Jews all over the world.

What enables Dr. Melamed-Cohen to overcome the pain and hopelessness that has driven other victims of incurable illness to consider suicide? Self-definition is a large part of it. As he explains, "I don't define myself as 'ill,' or 'a patient.' Rather, I am a human being who has an illness, and who receives treatment. The term 'ill' connotes someone who lies in bed passively and does nothing. I do many things, though I also have an illness."

"And I am not terminally ill, no more than anyone else who is eventually going to die. It's already 8 years that the doctors have been calling me 'terminally ill,' but with each passing day I feel less and less terminal." Initially, when he was diagnosed with ALS, doctors gave him 3 to 5 years to live, and he continues to disprove their prognosis.

Equally essential to Melamed-Cohen's determination to carry on is his religious faith. "I feel

at times that God has allowed me to live in order to show the world that even in such a condition one can continue to be creative and contribute to society... The message of Judaism is that one must struggle until the last breath of life. Until the last moment, one has to live and rejoice and give thanks to the Creator."

Melamed-Cohen has gained a certain prominence in the Israeli media for his outspoken opposition to the euthanasia movement. "What is mercy-killing?" he asks. "For whom is the mercy? Is it for the person with an illness? Or is it for the family, so that they should not have to suffer? For the medical establishment, to reduce expenditures? For the insurance companies? Mercy means helping others to live, and with dignity. Helping people to cut their lives short cannot be called mercy." And indeed, as he notes, the cessation of life-sustaining measures, "pulling the plug," is forbidden by Jewish law.

"In the last two years, I have been fighting with senior medical officials and journalists who advocate euthanasia. I am trying to be a mouthpiece for all those people who want to go on living, but are subjected to tremendous pressure by an 'enlightened society.' Instead of devoting our efforts and resources to persuade people to die, it would be better to direct them toward improving the conditions of those for whom a cure has not yet been found."

Melamed-Cohen points out that the ramifications of euthanasia advocacy go far beyond the realm of the "terminally ill." The euthanasia movement threatens to redefine the very meaning, and sanctity, of human life. "Life today is becoming cheaper and cheaper," he observes. "Among young people it finds expression in drugs, violence and suicide. A [healthy] 16-year-old girl came to me and said, 'If it's okay to shorten the life of someone because of their suffering - well, I'm also suffering, and I'd rather die than live.'"

Indeed, Melamed-Cohen was not always as resolute as he is today regarding his own case. He relates that two and a half years ago, when he was rushed to the hospital after his breathing stopped, he indicated to his loved ones that they should not take extraordinary measures like connecting him to a respirator to prolong his life.

"It was my good fortune that I was hooked up anyway. Now, two and a half years later, I am happy that they didn't listen to me. I would have missed out on the best, most beautiful years of my life. A person can have a change of heart."